METSÄTALOUS

Luomuluonnonmarjoilla on maailmalla vankka terveys- ja puhtausimago. **VANHEMPI TUTKIJA RAINER PELTOLA, MTT**

Täydet varastot vähentävät luonnonmarjojen kysyntää ensi syksynä

Luonnonmarjoja kerättiin viime vuonna ennätysmäärä. Marja-ala pelkää, että mustikan ja puolukan kysyntä on tavanomaista heikompaa tänä kesänä.

SODANKYLÄ
Takana on kaksi erittäin hyvää marjavuotta. Teollisuuden varastot ovat pullollaan. ”Se voi heikentää mustikan ja puolukan kysyntää sekä hintaa tulevana kautena”, arvioi Korvatunturin Marja Oy:n paikallisjohtaja **Jari Huttunen** Savukoskelta.

Luonnonmarjoista kertyi viime vuonna ennätysmäinen reilun 25 miljoonan euron verovapaa poimintatulo.

”Meillä ulkomaisten poimijoiden nettoansiot olivat viime vuonna lähes 3 000 euroa poimijaa kohden”, kertoo Huttunen.

”Oikeuksiin ei saa puuttua”

Ympäristöministeriön syksyllä 2012 tekemän linjauksen mukaan myös kaupallinen poiminta kuuluu jokamiehenoikeuksien piiriin. Tämä tarkoittaa, ettei marjanpoiminnalle tarvita maanomistajan lupaa.

Huttusen mielestä Suomessa nykyisin omaksuttuja jokamiehenoikeuksia ei pidä tiukentaa lainsäädännöllä. Se haittaisi marja-alaa kovasti.

”Jokamiehenoikeudet mahdollistavat kaupallisen poiminnan riittävällä tavalla. Toki MTK:lle tulee paineita maanomistajilta poiminnan rajoittamiseksi, mutta asiassa ei kannata hätäillä. Esimerkiksi meidän vuotuisesta marjasaaliistamme 80 prosenttia poimitaan valtion mailta.”

”Haravoinnista ei haittaa”

Monien poimijoiden aggressiivista haravointipoimintaa on kritisoitu ahkerasti.

”Tutkimuksemme mukaan haravan käyttö ei käytännössä haittaa luonnonmarjojen kasvua ainakaan ensimmäisen poimintakerran jälkeen. Pidemmältä jaksolta ei ole vielä tutkittua tietoa”, kertoo Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) vanhempi tutkija **Rainer Peltola**.

»On pelättävissä, että luonnonmarjojen hinta ei yllä viime vuosien tasolle ensi kesänä.«
JARI HUTTUNEN

Tutkimuksen mukaan 10 prosenttia vihreää biomassaa marjasaaliissa ei vielä heikennä sadon tuottoa.

”Marjanostajien kannattaa seurata, ettei poistomäärä kasva tuota suuremmaksi.”

Mikäli jokamiehenoikeuksia tulkittaisiin tiukasti, luonnonmarjat pitäisi noukkia sormin, ilman poimurien apua, Peltola toteaa.

»500–1 000 miljoonan kilon luonnonmarjasadosta saadaan talteen korkeintaan 10 prosenttia.«
RAINER PELTOLA

Korvatunturin Marja aikoo tuoda Suomeen noin 750 ulkomaista poimijaa.

”Lähtökohdat hyvään satoon ovat kohdallaan. Loppusyksy oli sateinen, kuiva pakkastalvi suojasi varpuja kosteudelta. Kevät ei tullut liian varhain.”

Yhtiön poiminta-alue ulottuu Savukoski–Sodankylä-akselilta Tampereen seudulle. Majoituskiinteistöjä yhtiöllä on 14.

”Pyrimme siihen, että poimijat voidaan hajauttaa parhaille apajille sitä mukaa, kun sato kypsyy. Lisäksi myös poimintapaine vähenee alueilla.”

Kritiikki on vähentynyt

Marjanpoiminnan epäkohtia ja kritiikkiä varten neljä vuotta sitten perustettu marjapuhelin on hiljentynyt huippuvuodesta 2010, jolloin siihen tuli noin sata yhteydenottoa. Viime vuonna kontaktien määrä puolittui.

Marjapuhelimeen 040 443 9805 voi lähettää tekstiviestejä, puheluita ei oteta vastaan. Palautetta saa antaa myös sähköpostitse osoitteeseen marjapalaute@gmail.com.

Lapin marja- ja luonnontuotealan näkymistä keskusteltiin Sodankylässä ja Kemijärvellä.

KARI LINDHOLM

Lappi on maailman suurin luomumarjojen keruualue

SODANKYLÄ
Koko maailman luomulaatuisten luonnonmarjojen keräyspinta-alasta reilu neljäsosa eli noin 75 000 neliökilometriä sijaitsee Suomessa. Valtaosa Suomessa poimitusta luomumarjoista on peräisin Lapista.

Pro Agria valmistelee Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralle esitystä, jossa luonnonmarjojen luomukeruuvalvonnassa luovuttaisiin tilanrajoihin perustuvasta valvonnasta.

”Tavoitteena on, että luomukeruualueen puhtaus voitaisiin taata ilman, että tilanomistaja tai hänen edustajansa tavoitetaan. Tarvittavat tiedot saadaan viranomaisilta, ja samalla myös valvottava alue supistuisi nykyisestä reilusta seitsemästä miljoonasta hehtaarista” kertoo luonnontuotetoimialakehittelijä **Irja Mäkitalo** Pro Agria Lapista.

”Lannoituksella on merkitystä”

Kuluttajan ja marjan laadun kannalta on tärkeää, ettei maastossa ole käytetty kemiallisia torjunta-aineita tai lannoitteita. Kuluttajalle ei ole merkitystä, kenen maalta marjat on kerätty.

Mäkitalo sanoo, että tilanrajojen hahmottaminen metsässä on poimijoille vaikeaa.

”Lannoitus- ja torjunta-ainetiedot tulisi koota kartalle keskitetysti, muu alue olisi sitten luonnostansa luomua”, Mäkitalo esittää.

Luomumarjojen keruualueeksi voidaan hyväksyä yhtenäinen alue, jossa ei ole käytetty kemiallisia lannoitteita eikä torjunta-aineita kolmen edellisen vuoden aikana.

”Tuhka ei estä luomustatusta”

Suomen metsäpinta-alasta vain yhdellä prosentilla on käytetty kemiallisia lannoitteita tai torjunta-aineita. Tuhkalannoitus ei haittaa marjojen luomustatusta.

”Lapin 4H-piiri käynnisti luonnonmarjojen luomusertifioinnin 10 vuotta sitten. Tämä kävi helposti, sillä Lapissa on runsaasti valtion maata”, kertoo Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) vanhempi tutkija **Rainer Peltola**.

Hän sanoo, että luomumarjoja ostavat etenkin nuorehkot ja varakkaat kaupunkilaiset, jotka haluavat olla vastuullisia kuluttajia.

”Luomuluonnonmarjoilla on maailmalla vankka terveys- ja puhtausimago.”

Luomumarjojen kauppa kasvussa

Kauppaan tulleesta puolukasta ja mustikasta luomumarjojen osuus on ollut viime vuosina 16–37 prosenttia. Hillaa, variksenmarjaa ja karpaloa kerätään melko vähän mustikkaan ja puolukkaan verrattuna, luomuna vain satunnaisesti.

”Meidän viimevuotisesta marjasaaliistamme noin 75 prosenttia oli luomumarjaa, mutta luomuna siitä myytiin eteenpäin alle 10 prosenttia. Kysyntä on kuitenkin jatkuvasti kasvussa”, kertoo Korvatunturin Marja Oy:n paikallisjohtaja **Jari Huttunen** Savukoskelta.

Luomumerkinnällä on merkitystä, sillä asiakas ei välttämättä tiedä mitään marjojen keruualueesta pohjolassa, mutta luomubrändi on heille tuttu.

”Uskomme, että luomumarjojen markkina-arvo on jatkossa erittäin merkittävä”, sanoo Huttunen.

Suomalaisten luonnonmarjojen tärkeimmissä vientimaissa Kaukoidässä ja Saksassa luomumarjat käyvät kaupaksi tavanomaisia paremmin. Myös kotimaan kaupassa ja jalostuksessa luomustatus on lisäarvo.

KARI LINDHOLM

KARI SALONEN

Viime vuonna 112 tonnin hillasato lihotti poimijoiden kukkaroita yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla.

Myyrä tekee hirveä pahempia tuhoja

Myyrät ovat iskeneet taimikoihin voimalla 1970-luvulta lähtien. Monin paikoin myyrien aiheuttamat vahingot ovat olleet huomattavasti vakavampia kuin hirvieläinten aiheuttamat tuhot.

Etelä-Suomessa oli kaikkien aikojen myyrähuippu talvella 2008 ja 2009, jolloin myyrät tuhosivat täydellisesti noin 20 000 hehtaaria nuorta taimikkoa. Lievempää tuhoa, mukaan lukien metsämyyrien aiheuttamat latvasyönnit, tavattiin lisäksi noin kolme kertaa tätä suuremmalla alueella.

Metsäntutkimuslaitoksen varovainen arvio tuhon taloudellisesta laajuudesta ylittää 20 miljoonaa euroa.

Pahimmat tuhot tapahtuvat monivuotisen kannanvaihtelun huippuvaiheen talvena, jolloin kannan suuruutta rajoittaa tarjolla olevan ravinnon määrä. Peltomyyrät syövät heinät loppuun ennen ravinnoltaan huonompilaatuisten taimien kimppuun käymistä.

Silloinkin kun myyräkannat ovat huipussaan taimituhojen esiintymisessä ja vakavuudessa on suurta vaihtelua paikallisella tasolla, jopa vierekkäisten taimikoiden välillä.

Metsänhoidollisilla käytännöillä näyttääkin olevan suuri merkitys eri taimikoiden myyrätuhoriskin määräytymisessä. Myyrät suosivat esimerkiksi eri puulajien taimia eri lailla.

Lehtipuu maistuu myyrälle

Lehtipuun taimet maistuvat peltomyyrille paremmin kuin havupuiden taimet, pienet taimet maistuvat paremmin kuin isot taimet, ja tarhalla runsaasti lannoitetut taimet maistuvat luonnontaimia ja lannoittamattomia paremmin.

Lisäksi syystaimet ovat herkempiä kuin kevättaimet. Samoin esimerkiksi eteläistä siemenalkuperää oleva taimi voi pohjoisempaan siirrettynä altistua myyrätuhoille.

Monilla taimikonhoitomenetelmillä kuten maanmuokkauksella, hakkuutähteiden poistolla ja aluskasvillisuuden torjunnalla on heinäravinnon ja suojan määrää vähentävä vaikutus.

Taimien menestyksen kannalta hyödylliset taimikon varhaishoidolliset toimenpiteen vähentävät siis myös myyrätuhoriskiä.

Istutukset kannattaa myös ajoittaa myyrähuippujen jälkeen. Erityisen vaikea torjuttava on vesimyyrä, joka saattaa iskeä pellonmetsitysaloille.

JARMO PALOKALLIO

METSÄSTÄ LYHYESTI

Taimiturvalla tavoitetaimikko

Metsä Group on tuonut markkinoille uuden Taimiturva-palvelun metsänomistajille. Yhtiö huolehtii palvelussa asiakkaan puolesta taimikosta, kunnes se on keskimäärin 1,3 metriä pitkää ja on saavuttanut tavoitetiheyden.

Palvelu sisältää maanmuokkauksen, taimet, istutuksen, tarkastuksen ja uudistamisraportin, varhaishoidon takuuhintaan sekä laajan metsävakuutuksen.

Metsä Groupin mukaan palvelun tarkoitus on nopeuttaa metsän kehitystä ja vahvistaa metsäomaisuuden tuottoa. Yhtiö haluaa tehdä palvelulla metsänomistamisesta mahdollisimman vaivatonta.

Päättäjien metsäakatemia suosituin

Päättäjien metsäakatemia on yksi suosituimmista kansanedustajan työhön liittyvistä kursseista. Kaikkiaan 1016 suomalaista päättäjää on tutustunut metsäasioihin sen kursseilla.

Metsäakatemian tavoitteena on vahvistaa osanottajien edellytyksiä luoda kestävää hyvinvointia metsistä. Kurssilla pohditaan monipuolisesti metsiin ja niiden käyttöön liittyviä kysymyksiä.

Päättäjien metsäakatemiasta vastaa Suomen metsäyhdistys. Sitä rahoittavat maa- ja metsätalousministeriö ja Suomen metsäsäätiö.

Suursahat kiihdyttävät

Euroopan 20 suurinta sahayhtiötä suunnittelevat kasvattavansa tuotantoaan tänä vuonna 2,4 prosentilla 33 miljoonaan kuutioon, kertoo Timber-online.

Viime vuonna eniten sahatavaraa Euroopassa, 4,59 miljoonaa kuutiota, tuotti Stora Enso.

Toiseksi suurin tuottaja oli venäläinen Ilim Timber 2,16 miljoonalla kuutiolla. Jaetulle kolmannelle sijalle ylsivät itävaltalainen Mayr-Melnhof ja ruotsalainen SCA. Molemmat yhtiöt tuottivat 1,7 miljoonaa kuutiota sahatavaraa.

SAMI KARPPINEN

Untersteinbachin pormestari Oskar Eberth ja alueen valtionmetsäpomo Ulrich Mergner nojaavat Saksan pisimpään pyökkiin. Puulla on mittaa peräti 47,8 metriä.

Kansallispuistoa vastustetaan kovasti Baijerissakin

UNTERSTEINBACH, SAKSA (MT)
Saksan Baijerissakin paikalliset asukkaat vastustavat kansallispuistoa. Suojeluväki on puiston perustamisen kannalla.

Steigerwaldin kansallispuistoksi on kaavailtu 11 000 hehtaaria Untersteinbachin kunnan aluetta. Pormestari **Oskar Eberth** ei ole ajatuksesta innostunut.

”Paikalliset asukkaat eivät halua alueelle kansallispuistoa”, pormestari sanoo. Puiston pelätään rajoittavan ainakin liikkumista ja puunkorjuuta. Kunnassa on useita pieniä sahoja ja puunjalostusyrityksiä.

Eberthin mukaan innokkaimpia puiston kannattajia ovat Baijerin vihreät. Sosialistipuolueessa on sekä puolesta että vastaan, oikeisto vastustaa.

Puiston hyödyksi on esitetty lisääntyvää turismia. Pormestarin mukaan hyödyt ovat haittoja pienemmät.

Kansallispuistoa on suunniteltu ainakin viisi vuotta. Vastustajat ovat perustaneet yhdistyksen, jossa on jo yli 3 000 jäsentä. Sekä maaseudulla että taajamissa on julisteita, joissa kansallispuistolle sanotaan kiitos ei.

Neljännes polttopuiksi

Puistoa kaavaillaan pääosin valtion omistamalle alueelle. Valtion metsää on 17 000 hehtaaria.

Valtion maan puista puolet korjataan metsurivoimin. Neljänneksen kaatavat monitoimikoneet, neljänneksen kuntalaiset saavat ottaa polttopuiksi.

Metsuripuutavaran kulut tienvarteen toimitettuna ovat 15–17 euroa kuutiolta. Homma kannattaa, sillä kuutiosta saa 150–200 euroa.

Kolme neljäsosaa puustosta on lehtipuuta, siitä valtaosa pyökkiä, alueen valtionmetsäpomo **Ulrich Mergner** kertoo.

Luonnontilaan on jätetty pyökkimetsikkö, jossa kasvaa Saksan pisin pyökki. Sen pituus on 47,8 metriä. Suoraa oksatonta tyveä on 22 metriä, sillä korkeudella on ensimmäinen haara. Rungon tilavuus on noin 20 kuutiota.

» Luonnontilaan on jätetty pyökkimetsikkö, jossa kasvaa Saksan pisin pyökki.

Suurimman pyökin lähiympäristössä on puuta tuhat mottia hehtaarilla. Metsikön vanhimmat pyökit ovat vähintään 300 vuotta kasvaneita.

Pihtakuusta sekapuuksi

Valtio istuttaa lehtimetsiin myös havupuita. Mergnerin mukaan tärkeimmäksi havupuuksi on nousemassa pihtakuusi. Se ei kaadu myrskyissä yhtä helposti kuin tavallinen kuusi.

Hitaasti kasvava tammi on vaikeammin uudistuva puulaji kuin pyökki. Pienet tammentaimet ovat alttiita kauriiden syönnille monta vuotta, siksi kauriita pitää metsästää.

Valtion mailta ammutaan vuosittain keskimäärin seitsemän kaurista ja kolme villisikaa sadalta hehtaarilta. Torneista väijymällä onnistutaan kaatamaan vajaa puolet kaurissaaliista ja vain kymmenesosa villisioista.

Ajojahdit ovat suuria, kerralla metsässä voi olla jopa parisataa metsästäjää. Valtion metsäpomojen velvollisuuksiin kuuluu metsästäminen ja jahtien järjestäminen.

REIJO VESTERINEN